

JENS ANDREAS KROGH,

Søn af Biskop Krogh, deponerede fra T.hjems Skole 1803 og var sidst Sognepræst til Melhus, hvor han døde 1859.

BISKOP MATHIAS BONSAK KROGH,

fød 1754 paa Vadsø. 1781 Præst i Senjens Provsti. 1799 til Ørlandet. 1804 første Biskop over Nordlandene og Finmarken (var til denne Tid forenet med T.hjems Bispestol). Boede i Alstadhoug hvortil han i 1804 ogsaa blev Sognepræst, men derfra entlediget 1812. 1810 Ridder af Dannebrog, 1815 ditto af Nordstjernen for hans Fortjenester af Skolevæsenet og Fattigforsørgelsen i hans Embedsdistrikt. Storthingsmand 1815—16. Døde 2. Sept. 1828. Under Biskopens hyppige og langvarige Reiser, sees Provst Thaulow paa Stadsbygden — 1803—08 — at have vikareret for ham paa Ørlandet. Biskopen var ofte i Stadsb. Præstegaard under hans Reiser til Trondhjem, hvor han ofte færdedes.

OVE CHRISTIAN KROG,

deponerede 1762 fra T.hjems Skole, var tilsidst Sognepræst til Melhus, hvor han døde 1813.

HANS STEENBUCK,

fød 8. Mai 1722 paa Veøen i Romsdalen. Fik sin første Undervisning paa T.hjems Latinskole under Dass, hvorfra han demitterede 1743. Hans Fader, Sognepr. og Provst i Veø, døde tidligt og efterlod Sønnen en Arvedel af kun 70 Rdlr. Reisen til Kjøbenhavn maatte saaledes gaa over Nordsjøen og det med en fremmed Skibsfører. Denne var en Kjeltring: «Kjed af den tærende Last, som ventelig en vældædig Aflader havde paatvunget ham, sætter han stakkels Steenbuck i Land paa en Klippe ved den ubefolkede Strandbred — —. Der sad nu den stakkels Forladte grædende paa sit Fødelands haarde Knæ. Her tillukte Norge stedmoderlig sin Barm, som for en forskudt Søn — —». Han blev dog samme Dag reddet idet han optoges af en forbi-farende Fisker og ankom til Egersund, hvor Faderen før havde været Præst. Efter 2 Aars Forløb tog han Embedsexamen med bedste Karakter. I en lang Aarrække søger han forgjæves et

Embede, men opnaar først, efter i Kjøbenhavn at være ansat i forsk. Stillinger, i sit 37de Aar, Melhuus som han dog først efter 6 Aars Forløb tiltræder (1762). Blev her gift med Maria Busch. Hun døde efter 2 Aars Forløb. Giftede sig anden Gang, 1760, med Anne Margr. Lorentsen, der fødte ham 13 Børn medens den første skjænkede ham en Datter. Aar 1770 blev han Provst i Dalernes Provsti. Døde i sit 79 Aar, den 29. Juli 1800. Hans Billede sees i Melhus Kirke.

Smith siger om ham:

«Steenbuck i Melhus er gammel, over 70 Aar, meget tung-hørt, men af Norges lærdeste Mænd, har en smuk theologisk Bog-samling og er almindelig agtet overalt; Mandens sjeldne Erudition fortjener at hædres og dersom Bestalling som Prof. theol. extraord. ved Kjøbenhavn Universitet, uden at de smaa Krabater i Kancelliet vidste det, blev Manden uformodentlig ved H. K. Høiheds Gjennemreise skjænket, da vilde slig Naade blive ligesaa hædrende for Mandens sjeldne literariske Fortjenester, som opmuntrende for andre til ligeledes at søge Storhed som Videnskabers Mænd. Manden har et ypperligt Hoved, og, saa gammel han er, er han meget munter». V. Willes Mindetaler Pg. 293. Holder Mindetale 1771 over Stiftamtmand v. Grambow.

En anden Steenbuck (Fr. Chr.), Søn af ovennævnte, var i Aarene 1786—98 ansat som Kapellan hos Faderen. Fød i Melhus 1763.

Hans anden Søn var Henrik Nicolai Steenbuck, fød i Melhus 1774, Student fra T.hjems Skole 1793, jur. Kand. 1810; ansat som Prokurator i Helsingør, vendte 1814 tilbage til Norge og blev s. A. Overr. Prok. i Trondhjem, Lektor 1816, Professor 1818 ved Universitetet v. Forf. Lex. Døde ugift 1839.

HANS BERNHARD JØRGEN VON STEENBUCK,

saavidt vides ogsaa Søn af førstnævnte S. var Kapitain ved T.hjems Garnison i Begyndelsen af dette Aarhundrede, gift 1810 med Maren Sophie Lycke Nissen. Var med ved Udmarschen 1808 og deltog i Affairen paa Jahren ved Vinger, hvor han blev saaret 18/5 1808. Var Major 1821, blev senere entlediget og døde 1844.

JACOB HERSLEB DARRE Rigsdagsmand 1814.

Søn af Jørgen Darre i Overhalden (død 1791), er født sammesteds 20. Novbr. 1757, blev Student 1776, theol. Kand. 1784 og samme Aar pers. Kapellan hos Faderen; 1792 resid. Kap. til Ørkedalen og 1797 Sognepr. til Klæbo hvor han forblev sin hele Embedstid og Levetid. Tog sin Afsked i 1833. Døde paa Enkesædet Torven i Klæbo 15. Dec. 1841. Familien Darre er en af de ældste nulevende Slægter, v. B. Moe 337.362. Gift med Louise Caroline født Steenbuck død 1860, 87 Aar gammel. Udgav: I Nationalbl. Udtog af en Authentisk Beretning over det i Nærheden af Trondhjem ved Tillergaarden i Marts 1816 indtrufne Jordfald.

I Klæbo Ministerialbog findes flere af Darre optegnede Annotationer, ikke uden Værd, og optegnes her:

1798.

(Blev da indsat og ianl. deraf endel Tankeudtryk). Første Søndag efter Paaske blev Lensmand Paul Forseth leveret i Kirken den Belønning, 20 Rdl. som Vid. S. havde tilkjendt ham af Arveprindsens aarlige Gaver for berømmelig Flid i Agerdyrkning paa hans Bygselgaard Nordseth. Ved denne Leilighed blev holdt efter Gudstjenesten en Tale.

1799.

— — I Foraaret udbrød Krigen igjen mod de franske efter 1 Aars Stille. Russerne, de Keiserlige, Engelskmændene i Forbindelse med Tyrkerne tog Italien tilbage. Ikkun Genua forsvarede Frankerne. Vort Fædreland var i alle Henseender lykkeligt under Himlens Velsignelse i Fred, Frugtbarhed, Sundhed kronede vort Aar. Frankerne havde hele Ægypten i Besiddelse.

Det 18de Aarhundrede endtes med Krig mellem de fleste Europas Magter med Pest i Spanien, med Hunger i England, med Dyrtdid overalt. Vore Tider, Herre, staa i din Haand.

1801.

Den 2den April var en i Danmarks Aarbøger mærkelig Dag, da de Danske vovede en Thermopylsk Kamp med den overlegne Engelske Flaade. De Danske beviste et Spartansk Mod. Capitain

Lassen paa Blokskibet «Prøvestenen» beviste, at Tordenskiolds Aand endnu findes i Fædrelandet. De Engelskes Seiers Frugt vare nogle gamle og nu sønderskudte Blokskibe, som de maatte brænde tilligemed nogle af sine egne. Vort Fædrelands Regjering har baade ved sin Troskab i Forbindelse og ved Mandighed i Farer erhvervet sig ny Fordring paa Europas Agtelse.

Tillers Kirke indviedes, (forsvandt ved Jordskredet i 1816). Aaret 1801 var næsten ligesaa misligt som det foregaaende Aar. I hele Klæbo frøs Kornet. Handelens Sperring formedelst Krigen gjorde det foregaaende Aars Misvext dobbelt føleligt. Her vilde have været Hungersnød, dersom ikke vor fortræffelige Stiftamtmand (Moltke) havde betimelig sørget for de Fattiges Underholdning. Aaret, som begyndtes med de skrækkelige Udsigter i politisk Henseende, endtes med Fred i alle Lande.

1802.

Aarets første Dag havde en dobbelt Høitdelighed, da den efter Kongl. Anordning blev overalt anvendt til en Takkefest for Fædrelandets Beskjærmelse og Fredens Gjenoprettelse. — Atter Misvext og Dyrtdid. 1 Td. Rug 10 Rdl., 1 Td. Havre 5, 1 Td. Byg 6, 1 Td. Sild 7 Rdl. Nøden blev dog nogenlunde afhjulpen dels ved Øvrighedens Foranstaltninger dels ved de Formuendes Gaver. Alene T.hjems Indvaaneres gave til Amtets Fattige 3600 Rdl. og Kongen 10000 Rdl.

1804.

Angaar kun et Meteorsyn.

1805.

Med Englands Krig mod Frankrig tog det en slem Vending for Fastlandet, især for det sydlige Tyskland, hvor engelske Penge, tagne af Spanien, bevirkede en Coalition mod Frankrig. I October styrtede Napoleon selv i Spidsen for sin tapre Armee ud fra Stratsburg og ødelagde en svær østerrisk Armee ved Ulm. Inden November Udgang var Wien i Franskmændenes Hænder, og i Decbr. sloges 3 Keisere ved Austerlitz, hvor Russerne og Østerrigerne tabte nesten hele sin Armee. General Massena holdt næsten ligesaa slemmt Hus med den østerriske Armee i Italien.

Man har beregnet, at samtlige Armeer, som var paa Færde, tællede 2,560,000 Mand.

1806.

var for vort Fædreland et velsignet Aar, rig Afgrøde paa Ager og Eng, og vor Landsfaderlige Regjering blev sit fredelige System tro; Dens Statsklogskab var for stor til at blande sig ind i andre Magters Hvirvel eller lade sig mislede af Intriger. Desaaarsag nød vi Fredens Goder endskjønt med store Omkostninger for endnu at underholde en Armee i Holsten. Imidlertid tog Tingene en Skrækkelig Vending for Preusen og de med det forbundne Fyrster. Anledningen var Rhinforbundet mod Frankrig, hvortil Engelsk Kjøbmands Aand pustede op. Forrige Aars Operationer mod Østerrige var nesten intet mod hvad nu er skeet. Svensken maatte pakke ind til Stralsund og der vente paa Pommerens Skibe.

1811.

31. Marts blev Dannebrogordenen leveret den gamle Klokker Forseth offentlig i Kirken ved Stiftamtmand Grev Trampe.

Af Darres endnu gjenlevende Datter, Grethe, har jeg velvilligen faaet udlaant efternævnte Papirer:

1. Biskop Bugges Tale ved Kroningsfesten i Trondhjem 7de Sep. 1818.
2. Sognepræst Darres Dagbog, holdt under hans Møde som Rigsdagsmand paa Eidsvold 1814. Findes afskrevet in extenso senere.
3. Kopi af et Brev fra Kjøbenhavn formentlig til Familien Darre i Norge, dateret 6te og sluttet 9de Febr. 1808, indeholdende i tætskrevne Linnier paa 26 Sider en Polemik over Dagens Begivenheder og Spørsmaal.
4. Napoleons sidste Dagsbefaling udstedt til Hæren fra Fontainebleau den 5. April 1814.
5. Et Digt («Maleriet») udkastet i Begyndelsen af Aaret 1808.
6. Præst Reins Tale under Rigsforsamlingen paa Eidsvold 1814.

Findes hos Aal og Wergeland. Et høist mærkeligt Foredrag, egenhændig afskrevet af Darre selv, in extenso, og for vidtløftig her til Gjentagelse.

Derimod fortjener Darres paa Eidsvold førte Dagbog helt

at opbevares som et mærkeligt Aktstykke der tilvisse fortjener at komme i Trykken og afskrives saaledes her, ligeledes in extenso:

Afskrift

af Sognepræst Jac. H. Darres Dagbog paa Rigsforsamlingen paa Eidsvold i Aaret 1814, fra 10de April til 21de Mai inclusive.

Fredag 8de April vare samtlige Deputerede ankommen og anviste af Inqvarteringsforstanderen deres Herberger — paa om-liggende Gaarde, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ til 1 Miils Distance fra Forsamlingsstedet, Eidsvolds Værks og Kammerherre Carsten Ankers Gaard. Gaarden Heiret blev det søndre T.hjems Amts Deputerede anvist, omtrent $\frac{1}{2}$ Miil fra Værket; efter at man havde protestert imod det, ved Ankomsten den 7de, anviste Qvarter paa Gaarden Gruve, paa østre Side af Vormen, 1 Miil fra det daglige Forsamlings Sted, hvortil Veien var nesten ufremkommelig og Herberget usundt og elendig. Fra det gruelige Gruve droge vi bort den 8de til ovenmældte Gaard, hvor vi forefandt smukke Værelser, anstændigt Leie, blide Folk og god Opvartning hos Bondemanden Hans Iversen Heiret (udtales Hjeret).

Lørdag 9de April Hviledag. Vi anvendte denne fornemmelig til at tilskrive vore kjære Koner, bevidnede dem og de øvrige Vore, vort Velbefindende og vore hjertelige Ønsker for deres Vel; ordnede vore Sager og besluttede Dagen med Samtaler om den vigtige Gjenstand for vort Møde; skjønt vi hidtil lignede i visse Maader — den Drømmende. Bemeldte Dag underrettedes man om den daglige Økonomi m. v.: saasom frit Herberge, ligesaa: The, Kaffe, Sukker og Lys samt andet som de Indlogerende maatte behøve; hvad Huset ikke formaar at tilveiebringe kan afhentes fra Økonomi-Bestyrelsen paa Forsamlingsgaarden, Eidsvold Værk. — Fri Befordring gives daglig til og fra samme, — der gives og daglig Frokost, omtr. Kl. 10 til 11, og Middagsspise, 3 Retter, omtrent Kl. 4 a 5 Eftermiddag — med Viin eller Øl efter Behag, samt Kaffe efter Maaltidet.

Regenten ankom silde til Ankers Gaard i Eidsvold. Om Natten indløb et Cirkulaire, hvorefter Rigsdagsmændene skulle møde næste Dag ved Kirken Kl. 11.

Søndag 10. Paaskedagen. — Regenten ankom til bestemt Tid.

De Deputerede havde selvwillig opstillet sig paa begge Sider af Kirkegaardens Gjennemgang. Ved at passere Rækken var han synlig rørt — ilede til den Side af Kirken hvor han skulde tage Sæde. Forsamlingen vandrede parviis ind i Kirken og toge Sæde i de nedre Stole paa begge Sider — under Orgelspil — Psalmerne efter den evangeliske Psalmebog; og den øvrige Gudstjenestlige Orden var som sædvanlig paa Paaskehøitiden. Men, den ærværdige og blide Olding, Professor Leganger, gav en sand evangelisk Præken: Om Menneskets Uforkrænkelighed: — Det oplivnende, det styrkende i dette Haab — det forpligtende paa Grund af samme. Endskjønt ikke streng Orden, var dog Talen saare opbyggelig, et ædelt og lyst Sprog, udtrygt under en udtryksfuld Anstand. Mindet om gamle Steenbuck blev levende hos mig og — — — Tiltalen til Regenten var først temmelig alvorlig — bøiedes efterhaanden til — maaske, formeget Smiger. Til Rigsforsamlings Personalet blev talt et Ord i rette Tid — Paaminde, advarende, opmuntrende. Til Menigheden var hans Tale, som Faderens, omringet af sine Børn. Efter Præken istemmedes: O! store Gud vi love Dig. Endskjønt denne Psalme endog efter Forandringen, ikke har synderlig hævet mig, særdeles i Henseende til dens Længde og visse Udtryk, gjorde den dog denne sinde et høitideligt og rørende Indtryk hos mig. Efter samme forlod Prindsen os med sit Følge: Rigsraadene Beck, Bugge, Treschow, Haxthausen, desuden gamle Schmettow &c. Nu istemtes Offer-Psalmen. Det samtlige Rigsdagspersonale vandrede om Alteret og tilsidst Stedets Menighed. Man forføiede sig derpaa snarest muligt til Rigsdagsstedet, hvor Prindsen og Regjeringsraadet var forsamlet. Derpaa bleve de Deputerede indkaldede efter Stædernes og Distrikternes alphabetiske Orden. Menighedernes Adresser bleve overleverede til Regenten der modtog dem med Blidhed og underholdt sig i Øieblikket med de Afleverende, hvorpaa man vendte tilbage til Conversations-Stuen. En Comite, bestaaende af Biskopperne Beck og Bugge samt Haxthausen gjennemsaae Adresserne og registrerede samme. Repræsentanternes Navne bleve indskrevne i de, efter alphabetisk Orden, i trykte Lister, hvilke samme Dag uddeltes iblandt Repræsentanterne, til hver især; tilligemed en Adgangsbillet til Rigsforsamlingen. Kl. omtrent 6 sattes man til Bords — under alskens blæsende Instrumenter — aad man og

drak paa — Fremtiden! — Hovedstædernes Deputerede spiste den Dag ved Taflet. De øvriges Tour falder siden, efter Distrikternes alphabetiske Orden saa, at nogle til hver dag tilsiges. Efter Spisningen og Kaffen drog hver til sit. — — —

Mandag 11. kl. 11 blev Rigsdagsmedlemmerne opkaldede paa den til Dagens Handlinger indrettede Sahl, der i Baggrunden har en Forhøining hvorpaa et Bord med grønt Teppe behængt en overalt sterk forgyldt Lænestol. Ved Repræsentanternes Indtrædelse sad Regenten omringet af Regjeringsraadet, staaende. Da alle havde taget Sæde paa de fremstillede, med rødt Klæde betrukne, Bænke, reiste han sig og forelæste, under kjendelig sterk Bevægelse — en kraftfuld vakker Tale, der formanede til Klogskab og Samdrægtighed — Advarsel til Forsigtighed mod den Fremstillelse, at Norge ikke skulde kunne bestaa for sig selv. — Slige bange Tvivl lede lettelig til Underkastelse o. s. v. Man viste siden at Talen kom i Trykken. Den blev givet i Rigsdagsbladet No. 1. Efter Talen blev oplæst Regentens sidste Erklæring til Sverige, først i Fransk derpaa i Dansk. — Efter min Følelse et Mesterstykke. Ogsaa den er sat under Tryk for, saaledes at blive uden- og indenlands kundgjort.

Endelig foreslog han Forsamlingen at vælge sig en Præsident, der kunde omvexles ugentlig, og en bestandig Secretair, samt en Commite til at bestemme Ordenen for de daglige Rigsdags Handlinger. Han forlod derpaa Forsamlingen tilligemed Regjeringsraadet. Man skred nu til Præsidentvalget. Til Præsæs valgtes Kammerherre Peder Anker, Vice-Præsæs Etatsraad Rogert, bestandig Secretair: Sorenskriver Christie fra Bergen. Der blev foreslaaet en Adresse til Prindsen — Antaget —. Man skred derpaa til Valg af Commiteen for Ordenen ved Rigsdags Forhandlingerne. Valgt: 1) Sorenskriver Falsen, 2) Sverdrup, 3) Præst Wergeland, 4) Justitsraad Diricks af Laurvig, 5) Oberst Hegermann, 6) Toldprokurør Omsen fra Christiania.

Om dette havde man sat og — tøvet til Kl. 4½ om Eftermiddagen. Daglig bliver Rigsdagens Personale opraaede ved det Klokkeslet, Sessionerne begynde, efter Distrikternes alphabetiske Orden, hvorefter de Deputerede træde op paa Rigsdags Sahl og et Medlem staaer, skiftevis ved Indgangen for at observere, at Uvedkommende ikke sniger sig ind. Ingen Votering kan foretages

udgør de $\frac{2}{3}$ Deles Tilstædeværende. Fraværende lade Daglig deres Forfald melde for Præsidenten.

Tirsdag den 14de April.

Forelæst Takke-Addressen til Regenten, forfattet af Sverdrup, simpel, kort og anstændig for begge Parter. Forslag til Valg af en Commite til at forfatte Grundsætningerne for Statsreformen — snart antaget, det forstaar sig, men uventede Debatter om Smaa-ting reiste sig — Mennesket vil forsøge sig —. Iblandt Sniksnakkere reiste sig Wergeland med en kjendelig, studeret Tale, der retteligere havde passet til Fremsigelse i Commiteen den forrige Dag. Her kom den baade for tidlig og for sildig. Desaaarsag taug alle. Indtil Slutningen af Talen der aandede lidt impertinents. Ikke utydeligen tilkjendegaves, at Prindsen havde anmas- set sig Folkets Rettighed, ved den Samling han havde paa Eidsvold foruden Reisen til Trondhjem og derefter. At en Mand, i hans Stilling, søger Forstandiges Raad, kan dog vel ikke lastes. Op-ponenten erklærede sit Udsagn som i hans Constitueres Navn. Som, fra en Mund, lød det Svar: Fædrelandet i Fare ligner Skibet i Storm; forladt af den Øverste griber den Næste til Roret. Nu reiste sig ogsaa Sverdrup. «Jeg var nærværende ved den paaan- kede Samling; den havde kun til Hensigt at raadføre sig med Fæ- drelandets Venner, og intet blev skriftlig forfattet. Omsider skred man til Valget af Commiteen for Rigsformens Affatning. Man kjendte allerede Mænd, pro et contra. En Blanding kunde her blive nyttig — kaste Ild ind imellem skader ikke. Den herlige Falsen og Sebelow og Wergeland og Vulfsberg havde givet Vink til en Plan, af hvilke den Førstes kan betragtes som grundigst. De fleste Stemmer tilfaldt: 1) Sorenskriver Falsen, 2) Oberstl. Stabell, 3) Artilleri Kapt. Motzfeldt 4) Pastor Rein, 5) Provst Smith, 6) Professor Sverdrup, 7) Toldprocureur Omsen, 8) Præst Wergeland, 9) Grev Wedel Jarlsberg, 10) Justitsraad Diricks, 11) Jacob Aal af Nedenes Amt, 12) Oberst Hegermann, 13) Kammer- herre Oberst Petersen, 14) Etatsraad Rogert, 15) Provst Midel- fart, ialt 15. Denne Commite valgte siden mellem sig en Præses, og begyndte den følgende Dag sine Delibationer.

Onsdag 13de April.

Der blev foreslaaet at lade et Trykkeri tilflyttes og Oprettelse af et Postkontor til Beqvemmelighed for de Deputeredes private

Correspondance til Syd og Nord. Antaget. Prindsens Svar paa Takke-Addressen blev oplæst. Intet videre denne Dag. — Sam- lingen blev udsat til Løverdagen den 16de. Imidlertid arbejdede Commiteen paa Udkastet til Rigsformen. Den 14de og 15de var Antegneren (Forfatteren heraf, Darre) smukt hjemme Paa først- meldte Dag mod Aften bekom man allerede 11 Paragraffer af Statsformen: (disse gjentages men udelades her).

Den 15de udkom det første No. af Rigsforsamlingens Tiden- den, hvert Medlem leveres et Exemplar.

Den 14de, Torsdag, reiste Prindsen til Christiania efter at han den foregaaende Dags Eftermiddag, havde i Conversations- stuen meldt sit Forehavende, hvorefter han i et Par Timer under- holdt sig med Samtale blandt Forsamlingen.

Lørdag 16de April.

Man mødte Kl. 9, spiste som sædvanlig Frokost og begyndte Forretningerne Kl. 10 $\frac{1}{2}$. Protokollens Indhold blev forelæst af Sekretairen. De affattede 11 Grundsætninger af Rigsformen fore- læstes. Man gjorde Forretninger og debatterede heftigen og — uden synderlig Nytte. Wergeland fremstod atter med en smuk forfattet Afhandling, hvilken manglede egentlig Resultat. Vid- løftigheden kjedede omsider. Man raabte: Til Dagens Orden.

1ste Grundsætning: Norge bør være et indskrænket og arve- ligt Monarki, blev givet den Tilsætning: frit og udeleligt Rige og dets Regent bære Navn af Konge. Dette sidste voldede stor Strid. Nogle vilde have denne Benævnelse udelukt, Andre at Afgjørelsen derom skulde udsættes til videre og det 3die Par paastod hele Sætningens Vedtagelse paa Stedet. Man troede i Hensyn til Forbigaaelsen af Konge-Navnet, at kunde øine et svensksindet Partie. Endelig faldt de fleste Stemmer dertil, at hver skulde, under sit Navn, diktere sin Mening til Protokols.

78 Stemmer vedtog Grundsætningerne med Tillægget: Regenten bære Navn af Konge — 29 Stemmer antog Grundprin- cipet enkelt — 2 desuden, tilføjede det et Par Anmærkninger saa- som: hvis Tronarvingen ei var duelig, maatte den yngre Søn, eller en Anden udenfor Kongeslægten vælges. De øvrige forbeholdt sig Erklæringen om Kongetitelen til man kom videre med Rigsformens Principer. Sagen var saaledes passeret 114 Stemmeberettigede.

2den Grundsætning (Folkets Ret at udøve den lovgivende

Magt gennem sine Repræsentanter) antaget strax, uden Ballotering, med Haandsoprækning.

3die Grundsætning ligesaa (ang. Bekostningsvæsenet).

4de Grundsætning antaget (Krigs- og Fredsretten tilkommer Regenten), efter megen Debat — dog uten Ballotering. Indvending: Regenten kunde forskaaffe sig udenlandske Subsidier — omendskjønt næst foregaaende Paragraf hindrede mod vilkaarlige Paalæg til uvedkommende Krigsførelse. Andre meente at et Statsrad maatte i dette og flere Tilfælde blive paa Folkets Side.

5te Post strax antaget (Benaadningsretten). Mon Benaadning ogsaa for Statsforbrydere, Regjeringsformens Kuldkastelse o. s. v.? spurte man.

6te Post antaget strax (den dømmende Magt bør være særskilt fra den lovgivende).

7de post ligesaa (Trykkefrihed bør finde Sted).

8de Post, den lutherske Religion være Statens og Regentens. Spurt: mon ikke ogsaa Dronningens? Denne f. Ex. af den katholske Religion, vilde have eget Kapel, egne Præster &c. Alle Regjeringsformer have iagtat denne Clausul, særdeles i Henseende til de meget fra hianden afvigende Religionsformer. Den anden Deel af 8de Grundsætning: om Jødernes Indlemmelse, dog ere Jøder fremdeles (tilføjet Ordet: som hidtil) udelukkede. Her stredes en Tid om Ret og Uret, om Tolerants og det Modsatte. Svar: Dersom Jøder havde forhen været indlemmede i Norge, var det haardt handlet nu at fordrive dem. Overhoved er Talen her, ikke om Moralsk Ret, men om politisk rigtigt. Hvor Jøder engang ere, var det Uret at forvise dem. Hvor der ikke gives, er det uklogt at optage dem.

9de Post strax antaget (Nye Indskrænkninger i Næringsfriheden bør ikke tilstedes).

10de Post (Personelle eller blandede arvelige Rettigheder bør ikke tilstaaes nogen for Eftertiden), efter nogle Debatter, foreløbigen antaget under Forbehold af Nærmere Bestemmelser.

11te Post (ang. Værnepligten). Ordene: uden Hensyn til Stand. — Spurt: Mon ikke akademiske Borgere bør undtages? Antagelsen af det Hele i dette Punkt udsat. I Anledning deraf forelæste Kammerherre Løvenshiold en af ham forfattet Afhandling om det militaire Væsens Organisation, der indeholdt adskil-

lige gode Vink. Man anmodede ham om at fremlægge sit Forslag i den Committee, der var fornøden til Grundsætningens Udarbejdelse. Overhoved var man enig om, at den af Rigsforms-Committeen tilføiede Anmærkning: Nærmere Bestemmelser og Indskrænkninger ved Udarbejdelsen maatte haves for Øiet under Debatteringerne, da her dennesinde, og fremdeles, fornemmelig toges Hensyn til Overenstemmelse i Grundprinciperne. Klokken var nær 6, Forsamlingen hævedes og udsattes til Mandag den 18de Kl. 2 Eftermiddag da man maatte vælge, ifølge Bestemmelserne, en ny Præsident samt betænke sig paa Valget af en Committee til at drøfte Finantsvæsenet ..... (ifald ellers nogen kan fremlægge eller angive en Ledetraad dertil).

Anmærk. Torsdagen den 14. reiste Prindsen i Forretninger til Christiania. I det Foregaaende er forglemt Regjeringsraadets Personale: Haxthausen, Sommerhjem, Carsten Tank, Amtmand Collet og Nils Aal.

Søndag 17. April tilbragte jeg i Eensomhed i vort Logis.

Mandag 18. April. Mødet bestemt til Kl. 2. Man kom ei til Forretningen før efter Middagsspising, Kl. henved 5. Ved Indgangen til Rigsdags Sahlen leveredes det trykte Reglement for Forretningernes Gang noteret Litr. A. Falsen oplæste en skjøn Afhandling, hvis Resultat vare følgende Punkter:

1) «At en Committee af 5 kyndige og erfarne Mænd, hvad enten de ere i, eller udenfor denne Forsamling, udnævnes af Forsamlingen, saa snart denne har endt sine Forhandlinger, for at gjenemgaa og ordne vort Lovgivningsvæsen, hvorefter den har at forelægge den første, eller om dette ikke er muligt, den anden Lovgivende Forsamling Resultatet af sit Arbeide.

2) At denne Forsamling, saasart Constitutionen er antaget og Kongen valgt, ansees som endt. Her falde heftige Debatter af et nyt Parti. Endelig faldt det ud dertil, at disse Punkter skulle deliberes over den neste Dag.

Man skred til valg af en ny Præs. Til den første valgtes Oberst Hegermann, til den sidste Sorenskriver Falsen. Proponeret at vælge en Committee for at undersøge Finantserne og Norges Forhold til andre Stater. Man indvendte: At dette vilde blive en alt for vidtløftig Sag, at den ikke egentlig henhørte til Gjenstanden for Rigsforsamlingen som er kun Rigsformens Grund-

sætning og Fastsættelse. Sverdrup anmærkede, ifølge Falsens Sætning, at Rigsdagen burde ansees som sluttet naar Regjeringsformen var bestemt. Finantsernes Undersøgelse, Forholdet til andre Stater m. m. hørte til Udviklingen af Constitutionen. Folket, og ei Rigsdagsmedlemmerne havde Rettighed til at Constituere Mænd for bemældte Undersøgelser. Man kunde lettelig i andet Fald, have 113 Konger og ikke komme til Ende med Rigsdagen førend paa sit Livs sidste Dag. Efter megen Vaklen frem og tilbage, kom det dog dertil at vælge en Committee til Finantsernes Undersøgelse. Nogle Proponerede dertil 20, Andre 21, Andre 15, Andre kun 9. Man maatte da først votere paa Antallet, der blev 9 Personer, og derpaa sammes Valg, kun ei paa dem som forhen vare tagne til Rigsformens Bestemmelse. Af T.hjems Stift blev valgt Amtmand Krohg og Peter Schmidt. Mødet til den følgende Dag bestemt til Kl. 10.

Tirsdag 19. April. Om Aftenen kom Prindsen tilbage fra Christiania. Paa bemeldte Dag havde man debatteret næsten i 4 Timer over de forestaaende 2 Sætninger: Først om Lov-Committeen skulde strax etableres eller ikke. Omsider dikterede man sin Mening til Protokols — og Udsættelsen indtil at Constitutionens Grundsætninger vare bestemte, blev antaget med 59 Stemmer. Committeeen for Finantsvæsenets Undersøgelse skulde næste Dag begynde deres Forhandlinger.

NB. Præst Reins Tale, denne Dag, var et Ord til rette Tid.

Onsdag 20de April skulde Forsamlingen møde Kl. 2 Eftermiddag, for da at erfare om noget var at andrage. Jeg blev den Dag hjemme.

Torsdag 21. Var Hviledag. Man var da hjemme. Committeeerne for Rigsformen og Finantsvæsenet arbejdede imedens under sig selv.

Fredag 22. Møde Kl. 2. Efter Spisningen forsamlet og blev da Protokollen forelæst.

Lørdag 23. Intet at bestille. Vi mødte paa Forsamlingsstedet til Spisetid og vare til Taffels.

Søndag 24. Hvile.

Mandag 25. Valgt en ny Præsident, Commandør Fabricius. — Intet videre.

26. og 27. ledig. 27. var jeg hos Professor Leganger.

Torsdag 28. Møde Kl. 1. Intet uden Protokollens Oplæsning.

Fredag 29. Man gik derhen for at spise.

Lørdag 30. Da skulde man bekomme Afskrift af nogle til Constitutionen henhørende Grundsætninger. Bekom til Afskrift 52 Paragrapher. Om Eftermiddagen reiste Prindsen.

Søndag 1ste M a i.

Afskrivningen continuerede.

Mandag 2.

Afskrivningen af Regjeringsformen fortsættes og en ny Præsident blev valgt.

Tirsdag 3.

115 Paragrapher af Constitutionen vare nu fra Committeeen udkomne. Bemeldte Dag var man i Rolighed for at overtænke Hovedsætningerne. Midlertid var Prindsen kommen.

Onsdag 4.

Begyndte Debatteringen for Alvor, under den kjække Justitsraad Diricks Præsidium. Fra Kl. 10—4 Eftermiddag vandt man de første 20 Paragrapher, med et og andet Tillæg forøgede. Henvises til Constitutionens Gjenpart.

Torsdag 5.

Session fra Kl. 10 til 4. Debatteredes over Paragrapherne 21—36 inclusive. Om 21, Kroningstedet — var man længe uenige — Christianenserne gjorde sig Umage for at Æren skulde tilkomme deres Hovedstad. Skjønt Paragraphen tildømte Trondhjemmerne Høitideligheden, vare de dog rolige og neutrale, som var fornuffigt, dog forekom mig de Søndenfjeldske Grunde for matte til at Paastanden burde kunne sættes igjennem. Da Touren kom til vort Amts Deputerede at tale, reiste jeg mig og sagde: «Det forekommer mig at være omtrent indifferent, i hvilket som helst af Norges Templer Kronings Akten blev holdt, under Forudsætning at den skede i en af Rigets Hovedstæder. Men, over 400 Aar ere dog henrunden siden Norge havde sin egen Konge og, fra Trøndelagen, det egentlige gamle Norge, veed man dog at Enevælden først udspirede. Hiin Tidspunkt haaber man er vendt tilbage — vi søge i det mindste at give Norge sin egen Constitution og Konge; det forekommer mig derfor at være en saare

uskyldig Ting om man gav den nye Regjeringsform et og andet Præg fra hiin fjærne Oldtid, følgelig da at ogsaa Kroningsakten bestemt at holdes i Trondhjem blev sat som et Minde om Norges gamle Forfatning.

Trondhjems Domkirke, mærkværdig af dens høie Ælde og fordums Glans, tykkes mig være ærværdig nok for hiin høitidelige Handling. I Henseende til det Personal, der nødvendig maatte ledsage Kroningsakten, forekom det mig som ligegyldigt enten det blev trukket fra Syd til Nord, eller fra Nord til Syd. Videre: Trønderne vilde vist ikke skele til deres søndenfjeldske Brødre for den Lykkes Skyld at disse maaske kom til at beholde Kongen og Hoffet i deres Midte; men de søndenfjeldske vilde ogsaa vistnok godmodigen unde Trønderne den Glæde at see, i det Ringeste, eengang den fælles Konge, og dette vilde Kroningsakten i Trondhjems Domkirke kunne sikre de nordenfjeldske.» Efter dette blev Paragraphen heel antaget.

Paragraph 31, om det benificerede Gods Anvendelse, gav Anledning til en slem Debat fremsat af fornemmelig søndenfjeldske Bønder, Soldater og andet Militair. Kjendeligen sporedes, at Geistligheden paa disse Steder ere enten saare misundte eller bekjendte for misligt Forhold i Henseende til Indtægternes Inddrivelse. Almuestandens Repræsentanter især, paadrev at det benificerede Gods skulde borttranes fra Geistligheden, endog fra de milde Stiftelser og — lægges til Nationalbanken. Til Lykke antog Oponenterne just herved et Vaaben mod sig selv. Man maatte undres over at ikke een Geistlig reiste sig og talte i bemeldte Sag førend Touren kom til det Nordenfjeldske, da opstod først Midelfart og i en kjendelig studeret Tale viiste Statens uhjemlede Ret til at anmasse sig det benificerede Gods o. s. v. Bønder og Bønderes Tilhængere opstode paany og oplæste skrevne Afhandlinger om Sagen. Imidlertid brændte det paa nærværende Anmærkers Hjerte for at kunne dog engang komme til at tage Ordet —. Jeg reiste mig, med disse Ord: «Præster ere vante til at Cathekisere; skjønt her er ikke Stedet til en Fremgangsmaade, efter Ordets egentlige Bemærkelse, saa tror jeg dog at være Pligt paa den antastede Stands Vegne at fremkomme med et Ultimatum. Jeg har bemærket, af de foregaaende Debatter, at godt Folk der nede i Forsamlingssalen have et utydeligt Begreb

om disse to Ting: a) faste urokkelige Privilegier, b) Grundprinciper for et Fædrelands Vel. Den første Punkt har min Kaldsbroder godt beviist som uanvendelig paa den omtvistelige Sag. Jeg tilføier, at, naar man vil grundlægge en Republik eller sammes Constitution, maa Menneskerettigheder og Grundprivilegier være hellige. I andet Fald lægger man Grund til Misfornøielse, om ikke til Anarkie og ved at ville forebygge eet formeentlig Onde lettelingen etablerer et andet og ofte et større. Jeg har bemærket, at de gode Herrer dernede ikke kunde gjøre sig selv og andre ret tydeligt Regnskab for den Sætning: Hvad er Fædrelandets Vel? Grunder dette sig blot paa et Bankvæsen? paa opdyngede Penge-sommer? eller paa selve Folkets Forædlings Kultur og Retskaffenhed? Man ønsker Godsets Salg — for at stifte en Bank. Denne bør komme fra Folket selv, men ikke fra ranede Privilegier. Forslaget har, som det lader, sin egentlige Grund i Misundelse og Egennytte. Man misunder Præstestanden imedens dog denne roligen seer paa Andres uretfærdige Anmasselser og Egennyttens stikker troer jeg deri, at Bonden med flere, formener at kunne undrage sig fra de billige Bidrag han, som Statsborger dog pligter at erlægge til Nationalbanken (just ved at faae det benificerede Gods til at træde istedet). Den ærede Bondestand har just her i Rigsforsamlingen erklæret, at Odelsrettens Opretelse var et Middel for at Kjøbmænd og Agitatører kom til at opkjøbe en Mængde Jordegods til Skade for Bondestanden. Men denne ærede Bondestand har muligens det samme Formaal naar den ønsker at Godset maatte blive solgt, paa en Tid da Bankoseder er Landets eneste Betalingsmiddel og som endnu for en Tid lettelingen kan erhverves paa flere end en Maade. Man har behaget at kaste en Skygge paa Geistligheden — stygt er det at anklage en hel Stand fordi enkelte Individider ere mislige. Førend man nævner slige Sætninger maa man selv først godtgjøre, at Bonden, Soldaten, Officeren, kort hver Stand ere (mere?) feilfri. Hver prøve sin egen Gjerning førend han befatter sig med en Andens. Nok sagt! Paragraphens Indhold bør uden Indskrænkning eller Forandring antages. Berøv ikke Hospitaler og milde Stiftelser noget af deres, ikke heller Skoler, Universiteter og fattige Geistlige hvad den tilkommer — Enhver beholde sit, — kun vorde det paaseet, at hver bruger sit til almeent Gavn. Den ud-

vortes Pragt og selvtaget Anstand og Pral og Sniksnak udgjør ikke Menneskeværd, men en lys Forstand, Kaldsduelighed, Borgerærlighed udgjør det sande Menneske. Til deslige Fuldkommenheder skulde et Lands Oplysningsvæsen lede og føre, til at understøtte saadant behøves ligesaa vel Penge som til at samle Formue og til hiin Menneske Forædling er Bonden saavel som Andre saare trængende; dertil blive altsaa det fra Staten adskilt, det til Skoler og Forbedringsanstalter bestemte Hypothek anvendt!»

Sverdrup, Grev Wedel og Flere opstode efter hinanden og refererede sig til det Anførte. Sagen kom endelig til Votering og blev antaget med 69 Stemmer mod 40. Saa nær var det — Midelfart og Antegneren kan, uden Selvros; ansee sig som Midlet til Paragraphens Antagelse.

Fredag 6. Mai.

Bededag var man ledig.

Lørdag 7.

Debatteredes over Paragrapherne 37—50. En Forestilling fra den nordenfjeldske Almue blev læst, der var ligesaa hædrende for Folket og Præstekaldet i Nord, som den forrige Dags forelæste Skrift var anstødelig for det søndenfjeldske Personale baade Almue og Geistlige. Denne viiste Had og Misundelse mod Præsterne og Ligegyldighed for Folkeoplysningen; hiin tilkjendegav just det modsatte. Den nordenfjeldske Almue udbad sig Rigsforsamlingens Opmærksomhed for fattige Skoleholderes forøgede Lønning og Geistlighedens Kaar o. s. v. Forsamlingen hævedes Kl. 4 efter at man tilsidst debatterede over om man i Morgen, Søndag, skulde arbejde i Rigsforsamlingen? Mange Stemmer faldt imod men de fleste for Sagen, man skulde altsaa imorgen begynde Kl. 4 Eftermiddag. Samtlige Trøndere spiste derpaa ved Taffelet. Prindsen reiste Debatten om Søndagsarbeidet (og) spurte Antegneren, desangaaende som svarede saaledes: Man vanhelliger vist ikke Sabathen ved Arbeider som sigte til et heelt Folks Vel. Der gives mangehaande andre Methoder til Dagens Vanhelligelse og som agtes for slet Intet.

Søndag 8. Fra Kl. 4 til 7 over Paragrapherne 51—59 incl.

Mandag 9. Fra Kl. 10 til 4 over Paragrapherne 60—67. Præsidentvalg, Falsen, og Vicepræsident Amtmand Krohg.

Tirsdag 10. Mai.

Paragrapherne 68—92 incl. Sessionen endte med Oplæsning om Finants Committeens Forhandlinger, hvilke skulde videre fremsættes den følgende Dag til Debattering —.

Onsdag 11. Mai vare samtlige Paragrapher i Constitutionen igjennemgaaede — og blev derpaa afgivne til at redigeres. Man voterede paa Redaktører — og — om der skulde vælges 2 eller 3 Mænd? Man kunde herved have erindret sig salig Vessels Svar om Qvæstionen: at neppe var noget Klædebon varmere end 2 Skjorter. — Hvad siger man om 3? Man vilde altsaa have 3 Redaktører og dertil valgtes ved Votering: Sverdrup, Diricks og Sorenskriver Weidemann.

Torsdag 12.

Finants Committeens Planer blev i Constinationen af forrige Dag, dikterede til Afskrivning for enhver.

Fredag 13. Mai var en af de mest larmende men tillige den interessanteste Dag i Forsamlingen. Resultatet af Finants Committeens Arbeider blev fremlagte under 7 Paragrapher til Debattering. Meninger pro og Contra. Forslage og djerne Yttringer bleve oplæste og indleverede til Præsidenten, Falsen og Vicepræsident Amtmand Krohg. Grev Wedel Oplæste en vidtløftig Afhandling der havde i Grunden til Hensigt at omstøde hele Constitutionen hvorved da hans Plan blev kjendelig. De Skygger Hr. Greven søgte at kaste paa Finants Committeens Arbeide blev for denne oprørende. Amtmand Krohg reiste sig og tog til Gjennemæle, som den der havde været Committeens Medlem. En anden tog Ordet og foreslog at Regjeringsraadet skulde opkaldes hvorved Finants Committeens Handlinger kunne blive retteligen bedømte. Regjeringsraadene Tank og Haxthausen kom. Grev Wedel blev paalagt at oplæse end engang sin vidtløftige Detaile. Nu fik Sagen sin rette Vending. — Committeens Forhandlinger bleve erkjendte for retmæssige, forsaavidt de vare grundede paa de Beregninger og Planer, hvilke Regjeringsraadet havde meddeit. Man skred omsider til Debattering over 1ste og 2den Paragraph. Da gamle Sedlers Indløsning og Statsgjældens Garantering, samt de 14 Millioner Rigsbankdaler som fremdeles behøvedes, gav Anledning til mangehaande Oplysninger og Meningers Freustillelse.

Nær havde det saakaldte Svenske Partie seiret. Bønderne og flere, især dem der vilde have en Constitution uden Bckostning, opponerede heftigen imod Stasgjældens Garantering. Man skalde følgelig have bygget et nyt Huus uden Tag. Man skulle vilde opnaae en skjønn Hensigt og ikke ville Midlerne til at opnaae den. Ved Constitutionens Tilintetgjørelse var hele Rigsforsamlingen bleven til Spot for Europa, sandelig i høiere Grad til Haan end om det norske Folk trygt havde kastet sig strax i Sveriges Arme. Kl. var allerede over 3 om Eftermiddagen da Sverdrup reiste sig i det mest tvivlsomme Øieblik og oplæste en skjønn henrivende Tale hvori han viste ei alene Nødvendigheden men og Muligheden for det norske Folk selv at vedligeholde sin Selvstændighed samt at det nu paafordrede Offer ikke var saa trykkende som det lod til i Følge Modstandernes Frémstilling. Man betænkte sig nogen Tid — Taushed herskede paa en og anden Mummel nær. Endelig reiste sig gamle Rein — og i en fortræffelig, varm og henrivende Tale rev Masken af de Personer der inden hele Rigsforsamlingens Vedvarende havde udbredt Splid og under Skin af Patriotisme søgt at opløse Rigsforsamlingen for at spille Riget i Fremmede Hænder. Jeg erindrer ikke at have hørt en mere paafaldende Tale — den indeholdt Perioder hvorved Taarer strømmede os ud af Øinene. Der var en næsten almindelig Sindsrørelse i Forsamlingen. Der forekom igjen andre Perioder hvor Taarer og Graad forvandlede til Latter især hvor han talte om Sveriges og dets Agenter's Planer. Omsider sagde han: saa vil jeg tiltale mine fattige Børn: Jeg har ingen Formue at efterlade Eder. Naar Eders Fader ligger i Støv, da erindrer Eder at ogsaa han var med i den Forsamling som gav Norge en Constitution og med denne tillige gav Eder Adgang til at vorde frie Mænd. Her er, sagde han videre, de i Forsamlingen, der true os med at ville emigrere dersom deres Planer ikke lykkes. — Vi ville ikke forhindre deres Afreise, ei ville ønske dem Lykke paa Reisen. Jeg ønsker nu tillige, at de paa det nye Levested ikke ville fortælle hvorfra de vare komne. Neppe vare disse Ord udtalte før hele Forsamlingen, endog en Deel af selve Modpartiet, reiste sig som een Mand og med Klappen i Hænderne raabte Bravo, Bravo! Held for gamle Norge! Held for hver ærlig Nordmand! Nu var den harde Nødd knækket. 1ste og 2den omtvistede Paragrapher

bleve, efter Votering (om de skulle staae som de vare anførte eller forandres) antagne med en liden Forandring. Klokken var nu henved 5 og Forsamlingen blev hævet til følgende Dag Kl. 10. Middagsmaaltidet var svare muntert — Seieren var dennesinde Fædrelandets og man jublede i alle Værelserne. Reins Tale i hiin Anledning vedlægges hertil.

Lørdag 14. Mai kom man til Ende med de 7 Paragrapher om Finantsvæsenet. Forsamlingen udsat til Mandag Kl. 10. Da den nu redigerede Constitution fremlægges — og vælges nye Præsidenter — Medlemmer til Lovcommitteen, Værnepligtsvæsenet, Finantsvæsenet og Bankdirectører.

Søndag 15. (findes ikke bemærket).

Mandag 16.

Valg: Præsident, Sverdrup, vicepræs. Cap. Motzfeldt. Til Lovcommitten: 1) Justitsr. Diricks, 2) Prof. Krohg, 3) Gen. Aud. Berg, 4) Etatsr. Treschow, 5) Assessor Debes. Reserver: Sorenskr. Christie, Sorenskr. Weidemann, Assessor Gjertsen. Til Værnepligtscommitteen: 1) Oberst Hegermann, 2) Kom.dør Fabricius, 3) Jacob Aal, 4) Lensmand Lysgaard, 5) Bonde Jens Svendsen ansat paa Briggen, Laaland, 6) Sorenskr. Falsen, 7) Kjøbmand Iver Holte.

Finantscommitteen: 1) Grev Wedel, 2) Slotsfoged Kammerraad Holst, 3) Professor Rasmussen, 4) Kjøbmand Trane, 5) Assessor Vogt. Bankdirectionen: 1) Agent Nilsen, 2) Kjøbmand Heftye, 3) Kjøbmand Westy Egeberg.

Forsamlingen hævet Kl. 4½ til næste Dag Kl. 10 Formiddag. Prindsen var kommet tilbage Kl. 6 Morgen fra Blakier hvorhen han reiste foregaaende Dag, Søndag den 15de. Constitutionen, som nu var af vedkommende Redactionscommittee redigeret fornemmelig i Henseende til bestemte Udtrykke og — særdeles angaaende Inddeling og Paragraphers Orden, blev forelæst og af Repræsentanterne sammenlignet med deres Afskrift og tilføjede Anmærkninger. Hele Akten bestaar af 113 Paragraffer, just Tallet paa Repræsentanterne.

Tirsdag den 17. Mai foregik Kongevalget. Alle voterede paa Prinds Christian Frederik. Se videre ogsaa derom i mine Anmærkninger i Udkastet til Grundloven.

Onsdag 18. (Ikke Antegnet).

Torsdag 19.

Christi Himmelfartsdagen foregik Høitideligheden sig i Eidsvold Kirke — all Rigsforsamling — og Statsraader og flere til Kongeselskabet henhørende vare i Kirken samt utallige mange Tilskuere. Efter Forsamlingen i Kirken, samledes vi atter paa Eidsvold, til et Glædesmaaltid, hvorved Skaaler for gamle Norge bleve tømmede og Frydesange i alle Spisestuer sjungne.

Fredag 20. forsamledes Repræsentanterne atter, for at underskrive i Protokollen. Efter Maaltidet skiltes Alle ad med rørte Hjerter.

Lørdag 21. reiste Repræsentanterne fra søndre T.hjems Amt, nemlig Sorenskriver Rambeck, jeg og Klokker Forseth fra vort Logis Heiret i Eidsvold, paa Hjemreisen, igjennem Hurdalen, Toten og Biri, Gulbrandsdalen, Dovre og videre — og jeg kom da til mit kjære Hjem her i Klæbo — Natten Kl. 1½ til Pindsedagen, den 29. Mai. Gjensamlingen med kjære Kone og vakre Børn lod mig glemme overstanden Møie. Imidlertid vil Eidsvoldsforsamlingen blive mig som den ogsaa vistnok bliver saare mærkelig i Norges Aarbøger. Grundvolden til Norges lovbundne Folkefrihed er lagt. Men — men — hvilken Statsbygning bestaar imod Politik og Herskesyge — paa Nationens Vegne valgte man en Konge — ja — maaske kun, midlertid Konge!

J. H. Darre.

I Nationalbladet for 1816, 3die Hefte, Pag. 119, findes et Udtog af en autentisk Beskrivelse over Jordfaldet ved Tiller Kirke i Klæbo samme Aar, høist sandsynlig forfattet af Sognepræst Darre, og hvoraf hidsættes:

Torsdagen den 7de Marts, om Eftermiddagen mellem Kl. 5 og 6, var det at denne Naturbegivenhed indtraf, idet Udbruddet skede paa et Sted ved Nordre Tiller Grund, hvor stedse har været en Sump, med et Knald, som af et Kanonskud, hvorhos nogle af Øienvidnerne paastaae, at de tillige saae en rød-gul Lue opstige, som strax igjen skjultes af en tyk Røg, der opfyldte Luften med Svovellugt. Hvad dette Udsagn betræffer, da kan jeg bevidne, at Svovellugten endnu var følelig Løverdagen den 9de Marts, da jeg første Gang paa Stedet betragtede denne Tildragelse. Følgerne af Udbruddets overordentlige Kraft var den, at meer end

100 Tønder Land af Tillergaardens Eiendom, hvis øverste Flade, der ei var af ubetydelig Omfang, paa meer end 100 Alen perpendicular Høide over Elvens Vandspeil, blev udstødt af deres forrige Leie, og det meste deraf flyttet flere 100 Alen hen imod Norost, hvor de bleve hvilende paa de Terasser, som Udfaldet dannede, efter at den under Jordmonnets Sandshcichter opløste Leer, i ganske flydende Masser, med en utrolig Hurtighed og Styrke, først har veltet sig tvært over Elven og igjennem Slugterne ved Gaarden Bakken i henvend 100 Alens Høide, og sat sig mellem Tiller Bro og Nordsets Saug ved Foshaug, næsten ganske i Overensstemmelse med de flydende Legemers Love i horizontal Overflade, med en Dybde paa det nederste Sted, nemlig ved Broen, af over 20 Alen, og oppe ved Saugen over 12 Alen. Imellem meerbemeldte Bro og øvre Lørfossen, staar derimod Massen ikke i en saa horizontal Stilling, men følger mere samme Inclination, som Elven før havde, ja endog nede ved Fossen tiltager samme saa meget, at Leermassens Dybde der neppe udgjør over 6 Alen. Aarsagen til denne Forskjellighed tror jeg fremkommer deraf, at Leermassen her maa paa forskjellige Steder være blevet med endeel af de compactere Materier, der er udstøtte fra de yderste Grændser af Jordfaldets yderste Schichter. Vel er en ikke ubetydelig Deel af det opløste Leer med største Voldsomhed styrtet ud over begge Leerfossene, og ned igjennem Elven næsten til Cicilienborg; men denne har dog kun lagt sig paa Elvebredderne og udgjør ingen særdeles Opfyldning. Derimod have de nedførte Iismasser i Elven ved Gaarden Kroppen dannet en betydelig Dæmning, hvori en Mængde Tømmer er blandet, igjennem hvilken Dæmning dog Strømmen strax har mægtet at bane sig Vei.

Forestaaende er omtrent en Udsigt over Jordfaldets Beskaffenhed. De oprindelige Aarsager til samme ere derimod vanskelige at bedømme, men dog nærmer sig at formode, at Leergrunden har i lang Tid samlet Vandet, saavel fra ovenmeldte sumpige Sted igjennem de 30 til 40 Alen dybe Sandshcichter, som de ovenfor Gaarden mod Fjeldet beliggende Myrer, hvorved endelig samme er bleven opløst og sat i en Gjæring, der omsider trængte til Luft, og saaledes udsprængte den over samme hvilende Sandgrund.

For det første tjener til Bevis, at man efter Faldet fandt

meget betydelige Vandaarer at springe i de steile Sandbrinker.

Denne Naturbegivenheds Ødelæggelser ere tildels skrækkelige, og i det hele ei ubetydelig; thi blandt andet hører dertil, at for de uheldige Tillergaardes Eiere er mere end det halve af deres bedst dyrkede Land tilintetgjort; den smukke, for faa Aar tilbage af ny opbyggede Tiller Annexkirke, tilligemed Nordre Tillergaards fleste Bygninger, ere nedstyrtede og den første i Afgrunden aldeles begravet; videre er den skønne, nylig over Elven med mange Omkostninger byggede, saakaldte Tiller Bro, tilligemed flere mindre langs opad Landeveien mod Nordseth værende gode Stenbroer aldeles ødelagde; selve Veien tilligemed skøn Ager- og Engbund overskyttet, og endelig ved foromtalt voldsomme Overstyrtning mod Gaarden Bakke, bleve tvende Pladse af Massen hævede og sprængte, og deri fandt 8 Mennesker en grusom Død. Ligeledes skal en hel Deel Mennesker og Heste, der i det ulykkelige Øieblik befandt sig paa Isen mellem Tiller Bro og Nordseth, være blevne overskyllede af den deroptrængende Lerflod. Paa Nordre Tiller Gaard er Opsidderen selv dræbt i Faldet, og en Mængde Creature ved Udhusesnes Nedstyrtning omkomne. Paa Farten langs ned ad Elven har de strømmende Materier overskyttet meget af den frugtbringende Aabred, dernæst have de ovenfor Lurfossen aldeles opryddet de 20 svære Steenkar, som hørte til dette Brugs Lændser, og af disse endog ført nogle, lidet ubeskadigede, ned i Elven til under Gaarden Halseth, endvidere ganske tilintetgjort Vardammen tvertover Fossen, borttaget det hele paa den vestlige Side værende Qvernebrug, beskadiget Saugbrugets Hovedhjul, og naturligvis medtaget alle de Tømmerbeholdninger, som laa i sammes Løb. Disse sidste fandtes da ogsaa adspredte overalt i Elven nedenfor den nedre Fos, tildels siddende i lislagnene og tildels hæftede i den slemme Elvbund og Aabredderne.

Mærkeligt er det, at paa disse Gaardes Territorium flere Gange forhen ei ubetydelige lignende Tilfælde skal, efter sigende, have fundet Sted, og efter alt Udseende er det en meget urolig Grund at beboe; men endogsaa antaget, at samme nu havde faaet den attraaede Luft, og at deraf ingen andre Ulykker maatte fremstaa, forekommer det mig dog, endnu for aldeles uafgjort, hvad flere ødelæggende Følger denne Naturscene vil kunne drage efter

sig; thi betragtedes den overordentlige Tryk, Elvsengens Bund og Sider have at resistere fra øvre Lurfos til Nordseth Saugen, hvor saa meget af den udskyllede Lermasse endnu staar i og over samme, saa er det vel ingen utidig eller ubillig Frygt, at man tænker sig Muligheden af, at der kunde gives enkelte mere eller mindre løse Steder i benævnte Seng, der ei mægter at modstaa Trykket; og naar disse af Massen gjenembrydes, denne træffer Vandaarer, saa vil nye Ødelæggelser vel letteligen kunne fremstaae. Er imidlertid, hvad mange paastaa, men som jeg, efter min Maade at dømme Terrainet paa, ikke rettelig kan fatte, Elvsengens Grændser overalt haard og for det meste bestaaende af Fjeld, saa bør jeg bistemme, hvad flere have Haab om, at den betydeligste Fare er overstaaet, og at Elvvandet fremdeles som hidtil, fra det Jordfaldet fandt Sted, og de udskudte Materier have taget dennærværende Stilling i Elven, vil følge sin sædvanlige Strøm ovenfor den opdæmmede Masse, og successive, især i Flomtiden, med mere opløse og medtage samme indtil Elven igjen naar sin gamle Bund.»

Resten af denne Indberetning indeholder kun Vink om eller Midler til at forebygge videre Ulykker som en Følge af dette Jordskred og hvoriblandt til Slutning, at alle i Elven liggende Skibe maatte fortrække og tage Plads paa Ihlbugten.

Det er dog tvivlsomt om den oprindelige Beretning har Darre til Forfatter. Den synes snarere skrevet af en til dette Øiemed valgt Fagmand der sender Indberetningen til Stiftet. Det fremgaar heraf at foruden 8 Menneskers grusomme Død, skal desuden en hel Del Mennesker og Heste, der i det ulykkelige Øieblik befandt sig paa Isen mellem Tiller Bro og Nordseth, være blevne overskyllede af den derop trængende Lerflod. Paa Nordre Tillergaard er Opsidderen selv dræbt i Faldet — — —.

I Chr. Petersens Anmærkninger findes: 1846, Juli 22. Tvende Nordseth Gaarde i Klæbo afbrændt ved Lysild Kl. 4—5 Efterm.

CHRISTIAN FREDERIK HAGERUP,

Søn af Biskop Eilert Hagerup, er født 1731, Dep. fra Trondhjems Skole 1749, udnævnt 1758, til Missionair i Saltdalen, 1768 Provst i Saltens Provsti, 1769 Sogneuræst til Vor Frue Kirke i Trondhjem,

indsat sammesteds 1770 af Gunnerus. 1774 Sognepræst til Nykirken i Bergen, 1780 uden Ansøgning udnævnt til Sognepræst til Domkirken i Trondhjem og Stiftsprovst. Døde 1797.

Han beskrives som en fra Hjertets ikke mindre end fra Kundskabernes Side agtværdig Mand. Som Medlem for Direktionen for Realskolen i Trondhjem, tog han sig med Nidkjærhed af denne Skoles Opkomst. Gift med Anna Margrete Westermann.

Foruden flere lærde Taler i Vid. Selskab, hvis Medlem han var, og Vicepræsens efter Irgens 1780, udhæves især den sammesteds i et høitideligt Møde holdt Tale ved Kronprindsens Nærværelse den 14de Juli 1788; arbejdede og skrev — allerede dengang — for et Universitets Oprettelse i Norge og udgav desuden andre Skrifter hvoraf en Del gjenfindes i Minerva, samt endelig besørget i Trykken 2 Bind af Vid. Selskabs Skrifter. I sin Tale til Prindsen (siger Schönheyder i Brev til Nyrup 1788) udtalte han sig skaprt og frimodig for Oprettelsen af et Universitet i Norge. «Vi begjære ikke Penge, Midlerne til at skaffe os et Universitet, have vi hos os selv». Dette, siger Sch., blev sagt med kjærlig og for sin unge Herre kjælende Frimodighed og sterk Colorit, man gav et Ord som han maaske ikke havde Fuldmagt til at sige da det endnu maatte være alt for tidlig at tale om Midlerne.

Den bekjendte Rektor Smith siger om Hagerup: Han er en Søn af Biskop Hagerup som i sin Tale var saare yndet af Prindsesse Charlotte Amalie, hvis egenhændige Breve til Faderen Sønnen endnu bevarer. Er en Mand, just ikke af dyb og udstrakt Lærdom, men har dog en Deel smukke Kundskaber i adskillige Ting, blandt andet i Naturhistorie, har en god Forstand, levende Indbildningskraft og et iegodt Hjerte. At hans Ønsker ere rettede paa at sukcedere den gamle Biskop, det veed jeg, og jeg for min Deel kan ikke andet end ønske ham dette Attraaes Opfyldelse.»

Men senere, 1791, da der blev Spørsmål om en ny Biskop i Bergen, faar han derimod af Smith Skudsmaal af at være «besat af Dovenskab, Svaghed, Vrøvlevorrenhed og Forfængelighed», medens han derimod 1784 siger, «at Hagerup er en redelig agtværdig Præstemand, der bør optræde som Biskop saasnart Vakance indtræffer.»

I Willes Samlinger hedder det om Hagerup: — — — «Vor Hagerup, vort Selskabs forrige Bestyrer, vor Crysostomus, som, ædel rundet og i denne By ved agtværdige Forældre, nød tidlig, da Naturen helligholdte hans Livets Maidag, den omhyggeligste Opdragelse, blev tidlig ansporet til at ofre sine barnlige Timer, sin skyldfrie Alder til Dyden og dens Staldbrødre: Kunster og Videnskaber. Klogeligen anvendte han derfor sine ungdoms Dage baade i denne Byes Kathedralskole og ved Universitetet. Begjærligen indaandede han der enhver Underviisning saavel i de skjønne Kunster, som i de nyttige Videnskaber. Flittigen delte han sin Tid imellem disse det menneskelige Kjøns ædleste Formale. — — Var først V. S. Medlem, siden Vicepræsens og Direktør. I alle disse Bestillinger arbejdede han troligen for Videnskabernes, og tænkte for Verden. Uafladeligen brugte han sin Tid, Talenter, Indsigter, Geni til at hædre sine Embeder, udbrede Kundskaber, gavne Staten — — —».

Efter Addr. No. 35, 1771, bliver saavel den nye Prædikestol som Orgelværk indviet i Vor Frue Kirke af Provst Hagerup. Indtil denne Tid havde man benyttet et «skurrende» Positiv i denne Kirke, hvilket snart derpaa blev solgt til Stods Kirke og der indviet under «store Høitideligheder».

Den 29. Januar 1787 blev den af Lieut. Rosback opførte og med Thomas Angells Legats Penge bekostede nye Latinskole taget i Besiddelse af V. S. forsaavidt den store Sal m. m. angik. Vicepræsens Hagerup holder Tale og Høitideligheden blev forstørret ved den Omstændighed, «at Arveprinds Frederiks, Selskabets høie Præsidiis, prægtige Portrait, ved Vicepræsens efter en af ham holdt kort Tale, og understøttet af Selskabets Medlem Lieut. v. Rosback og dets Secretair Hr. Parelus, under Instrumenters Lyd opsat paa det fornemste Sted i samme Sahl.»

Paa Kongens Fødselsdag, 1791, holder han sin sidste Tale og aftræder da som Vicepræsens. Hans Afsked indvilges af Hs. H. Arveprindsen «paagrund af hans Ønske formedelst Ælde, Svaghed og andre Embedsforretninger» medens han i en Naadig Skrivelse, som findes in extenso, meget beklager hans Afgang m. m.

Efter Klüwer ligger Hagerup begravet i Domkirkens vestre Kors, i den saakaldte Gammelkirke.

FRANTZ HENRIK AUBERT,

Søn af General Aubert, vil erindres fra 1824—33 som boende her i Trondhjem ansat som Ingeniør-Kapitain. Født 1797. Han havde et langvarig Arbejde i Størdalen i Anledning af en Del Elveforbygninger, sammesteds. Som Gjest i Præstegaarden gjorde han Bekjendskab med daværende Præst Heyerdahls Datter Else Sophie med hvem han i Aaret 1832 holdt Bryllup. De forflyttede senere til Horten hvor Kapitainen døde 1842. Havde 5 Børn hvoraf en Datter, Henriette Jacobine, født 1838, er gift med Kjøbmand i T.hjem Johannes Chr. Piene.

HANS JACOB WILLE, STIFTSPROVST,

født i Tellemarken 11. Octbr. 1756, 1779 pers. Kapl. hos sin Fader der var Præst i Sillefjord. 1786 pers. Kapl. til Eger hos Prof. Strøm. 1788 Sognepræst til Grytten i Romisdalen, 1792 Sognepræst til V. Frue Kirke, indsat som saadan 1793 af Hagerup, blev 1798 Stiftsprovst, Medlem af Vidsk. Selskab og flere lærde Selskaber, Udgiver af flere Skrifter og en hel Del Mindetaler m. m. hvoriblandt Bidrag til et periodisk Skrift, «Samleren». Døde 22. April 1808, nedlagt i Frue Kirkes gamle Kirkegaard. Enken, Anna Dorthea Walther, døde i 1822, 57 Aar gammel. I et Brev til Nyrup (Trondhjem 1805) sender han et Exempel af den Samling af Mindetaler over afdøde Medlemmer af det Norske V. S., som nu af ham ere udkomne i Trykken. — — — «Grib Bogen strax», siger han, «gjennemlæs den og ofre nogle Timer paa dens Recension. Især ønskede jeg at Fortalen maatte komme under Kritikens Svøbe, hvad Piloten, Biskop Bugge angaar, der modtog 100 Rdlr. og en Sølvkande vægtig 93 Lod for Mindetalen over Justitsraad Hammer uden at torde lade den see Dagens Lys, og saadanne Dumrianer sættes med de øvrige til Biskoper. — Hvad er det for Piloter, man nu omskaber til Bisper? Hvor de offentlige Skribenter ere i Kattepine for at udtrykke deres Fortjenester, at ikke Vedkommende skulle staa røde og frie (sic.) og flade over deres Biske-Creationer. Men intet fik de udklemmt. Hvor intet er inde, kan heller intet komme ud. Kjæreste Velynder, ved at recensere Talerne over Gunnerus, Nannestad og Schönheyder viis da, hvorledes en Bisp bør være beskaffen, og lær Fæhovederne, hvilke

Subjecter dertil bør tages. Dette vil for mig være af ubetalelig Indhold; thi Fanden fra lyse Helvede har sendt os sin Monfrere, der efter Luthers Udsagn i den lille Catechismo ikke vil lade mig have Fred, hverken Nat eller Dag, Indvortes eller Udvortes, men skriver al mulig Vanære om mig til Collegierne og til alle sine Kanuter, da jeg dog aldrig paa den fjerneste Maade har villet fornærme ham. De, bedste Velynder, eier Satirens og Kritikens Pidsk. Ak brug den nu til Gavns! Lær Dumheden og Stoltheden at see og føle! Maaske en saadan Aftørring kunde forbedre — — — Tilgiv, dyrebareste Velynder, at jeg bruger Frihedens Sprog og undres ikke over, om mine Udtrykke aander Sarcasmer. Min Ære, Velfærd og alt har Afskummet stræbt at berøve mig. Uden ringeste Aarsag har han faaet mig sat ud fra at være constitueret Biskop i hans Fraværelse. Den reneste Infami skal han have skrevet om mig til Cancelliet. Uophørlig hænger han i alle mine Forretninger, og neppe standser han, førend jeg nødes til at tale med ham ved Retterne og derved paalægge ham Silentium.

Men jeg maa atter tilbede mig Tilgivelse, fordi jeg har uleiligtet Dem med mine Partikulariteter. At aabne sit Hjerte og sine Smerter for en Velynder glæder i de Øieblikke. Vedbliv at ynde mig og skjænk mig fortsat Venskab.

Trondhjem 15de Octbr. 1805.

I et Brev fra Biskop Bugge til Nyrup, dat. 1. April 1806, findes en Besværing over sidstnævntes Recension over Willes Mindetaler, hvoraf skulde følge, at Bugge som Vicepræses, skulle være forpligtet til at udgive en over et afdød Medlem holden Tale. «Den sande Aarsag hvorfor jeg ikke leverede Talen til W. (Wille, Selskabets Secretair), var ellers denne, at jeg som i det hele ingen Ven er af stort Selskab, ønsker jeg og helst, at det, som jeg udgiver, maa være for sig selv. Og den Smag mener jeg, mange har — — — Har De Lyst til at see den W.ske Digtergave, saa er her en Prøve af første Skuffe».

Bugge skal nok have følt Anger over sin Optræden mod Wille, og vist er det, at førstnævnte gratis bestyrede Naadsensaaret for Enken (forlangte ikkun som en Erindring at faa beholde hans nye Præstekjole), ligesom han i samme Aar, 1809, holdt Brudevielse for den ældste Datter, der som bekjendt blev gift med Bankdirektør Oxholm, og deltog i sammes Bryllup. Man vil dog

vide, at det udenfor staaende Publicum, bekjendt med Forholdene, viste adskillig foruroligende Symptoner og skal endog have gjort truende Bevægelser med Stenkastning.

Som et Kuriosum anføres her en Inskription paa en Glasrude i ommeldte hans Gaard, høist sandsynlig indridset af Wille selv, dateret 15. Februari 1794 og som staar urørt den Dag i Dag (23. Januar 1878). Den lyder saaledes:

«Altfor korte glade Dage
Her i Vennelag flød hen
O kom engang glad tilbage
Med en lige fryd igjen».

Stiftsprovst Wille boede ligeoverfor Biskop Schönheyder, i egen Gaard, nuværende Borgermesterinde Lysholms Gaard (Realskolens nuværende Bygning mod Tordenskjoldsparken, 1919).

Wille synes ogsaa at have lagt i Feide med Latinskolens Conrektor Bloch (1804), idet denne i «Trondhjemske Samlinger» paa sarcastisk Maade gjengiver en Opsats i «Lærde Efterretninger»:

«Den 17. i indev. Aars Mai Md. (1804) frasagde Hr. Stiftsprovst Wille sig at være Secretair for Vidsk. Selskab her i Byen. Selskabets Tab — vil ved det rige Udbytte, som Verden venter af Hr. Stiftsprovstens kommende lærde Værker, i rundne Otio, — — — rigeligen erstatte! — — —».

I Willes Samling af Mindetaler (1805) findes værdifulde Oplysninger angaaende hine bekjendte Personligheder:

1. Aage Schavland, af Nils Bredahl, 1768.
2. Kammerherre Sti Tønsberg de Schøller af do., 1769.
3. Biskop Gunnerus, af Schøning, 1774.
4. Stiftamtmand von Grambow, af Steenbuck, 1774.
5. Biskop Nannestad, af Simon Wolff, 1775.
6. Gerhard Schøning, af Lor. Wittrup, 1781.
7. Professor Hans Strøm, af Wille, 1799.
8. Provst H. Steenbuck, af J. N. Brun, oplæst 1801.
9. Biskop Schönheyder, af Wille, 1805.

Men Willes Taler ere i den Grad svulstige og spækkede med overdrevne Lovudtalelser, at de ikke kunne andet end være udsatte for en velfortjent Kritik. Han tillægger hine Afdøde næsten

guddommelige Fuldkommenheder og i Udtryk der vanskelig kunne forstaaes som udsprungne fra en dannet og studeret Mands Hjerne.

Som Medlem af Vidsk. Selskab var han dets Secretair fra 1793 og sees forgjæves at have søgt Afsked derfra i Aaret 1803. Efter Schönheyder (død 1804) foretages Valg paa ny Vicepræs, hvor Valget, af Selskabets herværende 35 Medlemmer, sees at være meget spredt: Bugge 13, Adeler 7, Angell 5 og Wille 5 Stemmer.

Samme Dag, som dette Valg foregik, den 17. Januar 1804, indberettes Udfaldet deraf til Præs, Arveprinds Fredr., skrevet af Wille selv, hvor han gjentager Stemmetallet — — —. «De af Selskabets Medl., der bærede mig med Stemmer, vare, foruden en ubekjendt, Hs. Exel. General v. Krogh og hans Søn Kammerj. v. Krogh, Stiftamtmand Baron Adeler og Justitsraad Hornemann. Da Pluraliteten gav Biskop Bugge de fleste Stemmer, saa bliver han Vicepræs, ifald D. K. H. naad. bifalder dette Valg. Jeg igjentager underd., hvad jeg under 16. April f. A. paa det hengivneste udbad mig; nemlig om Entledigelse fra mit 11 Aar førte Secretariat, da mine mange Børns Optragelse og mit sygelige Helbred ikke tillade mig længere at forestaa samme. Jeg tvivler ingenlunde paa, at jo D. K. H. naad. antager mine Grunde og skjænker mig Afsked.»

Paa denne Ansøgning svarer Arveprindsen saaledes:

«Deres Ønske ang. at nedlægge Secretariatet, som De i en Række af Aar har forestaa, da bør De deri følge det, De har mest Lyst til, og formodes jeg i saa Fald af Selskabet undersøttes, om hvem der igjen udvælges at besørge Deres derved forefaldende Forretninger». Wille aftræder derpaa samme Dag som han holder en Tale i Selskabet ianl. af Kongens Geburtsdag — 30. Januar (1804). Som sin Efterfølger foreslaar han Mag. Holst, Overskr. Com. Wibe, Hr. Schavland eller Steffens, hvorefter Valget faldt paa Schavland.

MAGISTER LORENTS WITTRUP,

fød paa Inderøen 1742, dep. fra T.hjems Skole 1761, 1767 pers. Kapellan i sin Fødebygd, 1772 resid. Kapl. til Frue Kirke i Trondhjem, Sognepræst sammesteds 1774, forflyttet 1792 til Størda-

lens Sognekald. Død 1811. Udgav flere Skrifter, og Taler holdt i V. Selskab hvis Secretair han var 1773 hvorfra han aftraadte 1784. Gift 1772 med Birgitte Lucie Bull.

I hans Embedstid afbrændte Størdals Præstegaard aldeles (1802). Den bekjendte Smith siger om Wittrup: «Mag. L. Wittrup roses for jevne Naturkundskaber og for ved Flid i Studenteraarene at have erhvervet sig allehaande dogmatiske Kundskaber.» «Naar han vil, kan han præke temmelig ordentlig og grundig, men hans Maade at udføre Talen paa er just ikke behagelig, jeg kan sige, intet mindre end behagelig. Men hans Karakter — se den er ikke priselig, hans Forfængelighed kjender ingen Grændser, misundelig paa andres Evner og Arbejder, søger han at nedsætte de Fuldkommenheder, han ikke selv har.»

Wittrup boede som Willes Formand i dennes Gaard ved Frue Kirke. Paa en Vindues Rude, der vendte ud mod østre Kirkegaard, saaes indgravet lige til vore Dage følgende af W. forfattede Strofer:

«Alt for korte glade Dage
Som i Vennelag flød hen
O kom, kom engang glad tilbage
Med en lige Fryd igjen.» 1791.

Wittrups Mindetale over Schønning paa V. S. Sal den 18de Juli 1781, Aarsdagen efter Schønning's Død, er skjønn og betagende. Efter 12 Aars Tjeneste som V. S. Secretair aftræder han 1784 «formedelst tilvoxende Embeds- og Familie-Byrder». Roses meget af Vicepræses.

CORNELIUS THOMAS RØNNAU,

fød i Christiansand 16. September 1752, Student 1772, theol. Cand. 1777; var fra 1784—87 Præst paa et Chinaskib, blev 1787 resid. Kapl. og 1794 Sognepræst til Bedstaden, 1801 Provst i Indherred og 1802 Sognepræst til Opdal. 1804 Medlem af V. S. i Trondhjem, 1809 Ridder af Dannebrog, fik 1821 Medaillen for Borgerdaad, tog Afsked 1822. Gift med Karen Christine Ford. Fra sin Afsked tog han, som 70-aarig Olding, Bopæl i Trondhjem, hvor han døde 11. November 1828. Udgivet en Del Skrifter, hvoriblandt Efterretninger om Opdals Præstegjeld, hvor Rønnau 1810 med stor Omhu opretter et Bygdebibliotek.

Rønnau var en mere end almindelig oplyst og anseet Mand, der gjorde meget for Oplysningens Fremme i sin Kreds. Rønnau havde en neste Datter, Helene, født 1790, død her i Trondhjem, gift med en Skolelærer i Holmestrand, Aas, testamenterede bl. A. til følgende offentlige Indretninger — rimeligvis som en Faderens sidste Villie:

1. Til Opdals Skolekasse 3000 Sp.
  2. « Pastor Schrøders Mission 200 Sp.
  3. « Rennebo Skolekasse 500 Sp.
  4. « Vidensk. Selskab i T.hjem 500 Sp.,
- eller Resten af hendes Efterladenskaber, — blev tilsidst 3000 Sp.

PETER SCHNITLER KRAG,

fød 12. Januar 1759. Begyndte som Kapellan til Meldalen. 1797 Sognepræst til Røraas hvor han udmærkede sig ved Skolevæsenets Forbedring. I 1805 resid. Kapellan til Domkirken i Trondhjem hvor han ogsaa med udmærket Iver virkede for Skolevæsenet og forskellige Indretninger. Dep. fra Trondhjems Skole 1779, 1811 Medlem af V. S., død 1818. Hans Gravsted ved Domkirkens nordlige Side. Havde to Sønner, som vandrede her i Trondhjem:

HANS PETER SCHNITLER KRAG,

fød i Meldalen 1794, Stud. fra T.hjems Skole 1814, Kand. 1819 og s. A. resid. Kapellan til Stod, 1821 Sognepræst til Grong, s. A. til Vaage, 1842 til Fredr.hald, 1848 til Eidsvold, hvor han døde 1855. Han fik 17. Mai 1849 stiftet en Forening for at samle Portraiter af Rigsforsamlingens Medlemmer. Blandt andre Skrifter udgav han: Sagn, samlede i Gudbrandsdalen om Slaget ved Kringlen 26. August 1612.

En Broder af denne var den ligeledes bekjendte:

SOPHONIAS CHRISTIAN KRAG,

fød paa Røraas 1803. Efter i nogen Tid at have været paa Krigsskolen, blev han Student 1832, men senere uden at opnaa nogen Embedsexamen. Han ernærede sig ved Udgivelsen af en Mængde Smaaskrifter (nogle og tyve i Tallet, som han selv bar omkring og solgte). Døde i Christiania 1865.